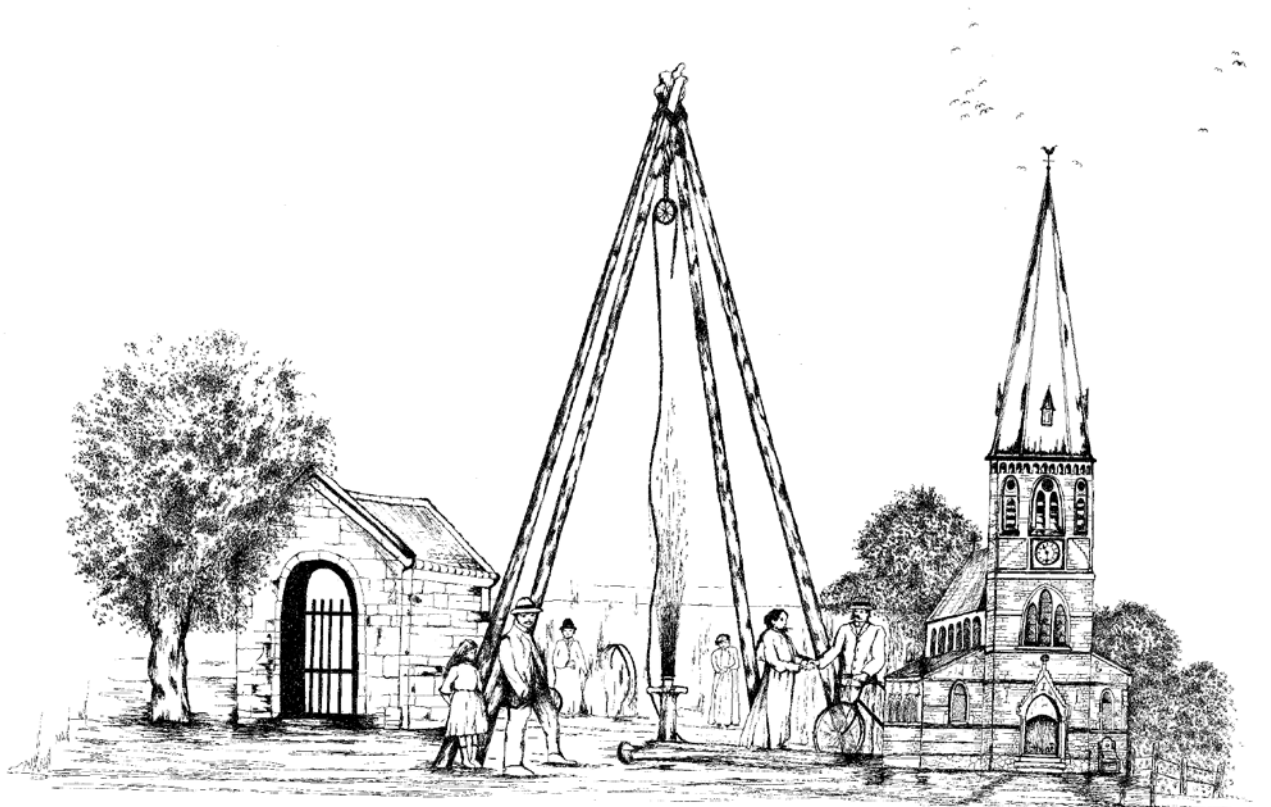

Heemkring 't oude grimbiaca
Schoolstraat 17 - 3630 Maasmechelen
Tel.nr. 089/ 76 29 68 en 089/ 71 69 91

2

't oude grimbiaca

B-3630 MAASMECHELEN

1 - 2014

Verantwoordelijke uitgever: Dubois Carlo, Engelstraat 7, B-3630, Maasmechelen

Inhoudsopgave

- Blz. 1 Inhoudsopgave, bestuursleden en nieuwjaarswens
2 Voorwoord, activiteiten in 2014 en rechtzetting
3 Tentoonstelling "Wie is Wie " in de krant
4 Aan alle bezoekers met reacties
5 Dialect 2
6 Bijentaks
7 Moord op Jef Duchateau
10 De Kikmolen 2

Bestuursleden

Voorzitter: Carlo Dubois, Engelstraat 7, Opgrimbie tel.089 – 762968

E-mail : ford.rs200@gmail.com

Secretaris: Leopold Crijns, Putstraat 15, Lanaken 3620 tel. 089 – 716991

E-mail : lc51@telenet.be

Penningmeester: Guido Vranken, Zavelbosstraat 18, Eindhout 2430

E-mail : guido.vranken@hotmail.com

Afgevaardigde: Alojz Rak, Schoolstraat 17, Opgrimbie tel.0494-891564

E-mail : lojzerak@live.be

***De heemkring 't oude grimbiaca
wenst u een gelukkig en gezond 2014***

Voorwoord

Positief verbaasd

Als voorzitter van onze heemkring kan ik niet meer zeggen dan bedankt Opgrimbie
“ Bedankt omdat dat jullie zo talrijk zijn komen opdagen.”

Er waren momenten dat wij dachten dat Opgrimbie er niet klaar voor was. Daarom hebben
jullie ons positief verbaasd. Opgrimbie is klaar voor een heemkring.

Met verbazing hebben wij mogen ondervinden dat bezoekers uren zijn blijven snuffelen en
kijken naar wat wij gezamenlijk voor jullie verzameld hadden.

Het positieve hiervan is dat dit niet onze laatste tentoonstelling zal zijn “ Daarom tot ziens en
nogmaals bedankt Opgrimbie.”

Carlo Dubois

Activiteiten 2014 in het Wijkcentrum Hoekstraat 1

Vrijdag 24 januari Presentatie “ Opgrimbie en UNESCO Werelderfgoed “ om 20.00 uur
Een groot deel van het uitgestippelde gebied voor erkenning ligt ook in
Opgrimbie, **gebied rond de Duivelsberg, de oude groeve en het klooster.**

Zondag 27 april - Vlaamse erfgoeddag, “Grenzeloos “
Tentoonstelling met als thema “ **De laatste reis** “, de huidige begraafplaats en
het vroegere kerkhof in de Kerkstraat.
- Het presenteren van onze website met het “ **Digitaal Kerkhof Opgrimbie** “, met
de steun van Mijn-Erfgoed.

Zaterdag 9 en zondag 10 augustus “ Opgrimbie in de tijd van WO1 “,
met foto's van Opgrimbie en Oud-Strijders met hun nazaten en voorouders.

Elke eerste maandag van de maand info-avond van 18.00 – 22.00 uur, ingang zijkant.

Rechtzetting

In ons vorig artikel over het koninklijk bezoek in Opgrimbie is er een foute datum vermeld, dit
moet zijn op 7 november 1979 en niet 1972.

Tentoonstelling “ WIE IS WIE” in de krant.

Heemkring 't Oude Grimbiaca publiceert eigen tijdschrift.

Het Nieuwsblad

MAASMECHELEN - 't Oude Grimbiaca, de heemkring van Opgrimbie, hield een oude-fototentoonstelling en presenteerde bij die gelegenheid het eerste nummer van het heemkunde blad 't oude grimbiaca, zoals de kring ook heet.

Voorzitter Carlo Dubois was alleszins trots om het 'boekje' te mogen voorstellen. Godelieve Claesen, die als kunstenares het voorblad ontwierp, mocht alvast het eerste exemplaar ontvangen.

Dat gebeurde tijdens 'Wie is wie?', de tentoonstelling van tientallen oude foto's in het wijkcentrum.

'Deze tentoonstelling werd een groot succes', blikt de voorzitter terug. 'Bij veel foto's werden namen geplakt van de mensen die werden gefotografeerd. Maar ook stambomen met vragen naar voorouders werden verder aangevuld.

Er waren ook tekeningen van de zusjes Leenders met landschappen en dorpsfiguren, en de ingerichte vergaderzaal met nostalgische foto's van het verleden. Een en ander gebeurt met veel dank overigens, in samenwerking met de erfgoedcel Mijn-Erfgoed.

Het Belang van Limburg

De tentoonstelling 'Wie is wie' van Heemkring 't oude grimbiaca op zondag 27 oktober was een groot succes.

Vele namen werden toegevoegd aan foto's. Heel wat mensen hadden vragen over hun stamboom en voorouders. Er waren tekeningen van de zusjes Leenders met landschappen en dorpsfiguren, nostalgische foto's uit het verleden, vakkundige pentekeningen van onze plaatselijke kunstenares Lieve Claesen en ons eerste tijdschrift dat aan alle bezoekers werd uitgedeeld. Het tijdschrift is nog te verkrijgen op onze infovergaderingen elke eerste maandag van de maand in het Wijkcentrum Hoekstraat 1 Opgrimbie van 18.00 uur tot 22.00 uur.

AAN ALLE bezoekers éne geweldige dank U wel !

Het Bestuur " 't oude grimbiaca".

FOTO Erfgoedcel Mijn-Erfgoed

Van links naar rechts: Leopold Crijns, Guido Vranken, Alojz Rak en Carlo Dubois.

Enkele reacties op de tentoonstelling.

- **Francois Lambrichts**, Het was echt een meevaller doe zo verder
- **Jean Meyers**, Proficiat, ik heb tot in Barcelona gehoord dat het goed was. Neen, verdoemes good.
- **Jeannette Hermans**, Vind het heeeeeeel jammer dat ik er niet ben geweest, hopelijk een volgende keer wel.
- **Nicole Crijns**, Zeer aangenaam, tot volgend jaar.
- **William Vroonen**, Was leuk en is voor herhaling vatbaar!
- **Guido Houben**, Proficiat voor jullie !!!
- **Erwee Jean Dexters**, Was absoluut een middagje genieten.
- **Josy Vincken**, Het was de moeite waard!!!! Puik werk geleverd!!!!
- **Robert Warson**, Proficiat, good gedoon.

Dialect 2

ö

Nog een afwijkende o-klank is de ö met de Duitse Umlaut zoals in de stad Köln (Keulen).
Vb. èn Grömme goan v'r èn de Kik zwömme (in Opgrimbie gaan we in de Kik zwemmen).

De Mölder (de Molenaar). Höllep (= hulp). Den dörpel, (drempel of dorpel).

De sjötteri-j (de schutterij). Mörg (murw). De ströp (de stroppen).

Dröpke (glaasje jenever). De sjöp (de spade). Dröppelke (druppel regen).

e Vösj-wiêf (een viswif). De sjoop (de schop). Versnörke (verschroeien).

Iemend tökke (intomen). Snörke (snurken). Het stöbt (het stoft).

De stöp (de stoppen). 'n Mök (een mug). e Pölke (jonge kip of meisje).

- e Pötsje kaarte (een spelletje kaarten.)
- 'n Mösj èn de lös (een mus in het lis.)
- Bi-j gedaan werk ès het good röste (bij gedane werk is het goed rusten.)

ô

Is een aparte specifieke Maaslandse klank die bijna niemand buiten de Maaskant en Oost-Limburg ons kan nazeggen.

Het is geen dubbele oo, maar lijkt erop en zweemt naar oe.

Voorbeelden

- De mot môt troêt (De mot moet eruit).
- Kôm nôw jông (Kom nu jongen).
- Tôn-kwatsjer (Tonredenaar vooral met carnaval).
- Kômpele (Werkmakker vooral in de mijn).
- Smôk (Uitstekend deel aan een toegebonden zak).
- Fôtsje of foetele (vals spelen), maar fetsje = wankele gezondheid hebben.
- De gôsting (Zin of lust in iets).

De snôr (de snor). Bôf (gelijkspel bij voetbal.) De bôngerd (de boomgaard).

De lôtsj (de fopspeen). Bôbbes (boefjes). Bôkke (bukken).

Jôppele (huppelen). Prôtsj (appelmoes). Het prizông (de gevangenis).

Boelông (moerbout). Verôbzjakke (verfomfraaien). Kertông (karton).

Bron; Plat-e-weg-gezag 1983 Jaak Gilissen.

L.C.

Bijentaks --- Op de gemeenteraad van april 1921 werd beslist.---

Aangezien jaarlijks een groot aantal bijenkorven door vreemde personen op het grondgebied der gemeente Opgrimby gebracht worden om op de heide honing te komen halen, waardoor nadeel ontstaat aan de bijenhouders dezer gemeente heeft de zitting besloten:

--- **Artikel I** --- Dat alle personen die niet in de gemeente wonen en op het grondgebied der gemeente Opgrimby, hetzij op gemeente of op particulieren gronden bijen zullen plaatsen gehouden zullen worden te betalen van taxe voor ieder seizoen en voor een tijdsbestek van tien jaren te beginnen van 1 januari 1924 **vijftig centiemen** voor ieder gewoon strooiën of houten bijenkorf en **één frank** voor iedere bijenkorf of kas met beweegbare ramen geplaatst op eigendommen der gemeente of eigenaars gedurende de bloeitijd der heide, zijnde rond augustus tot rond einde september. Mits toelating voorafgaande van het gemeentebestuur.

--- **Artikel II** --- De personen die bijenkorven in de gemeente plaatsen moeten binnen de acht dagen na plaatsing het aantal hunner korven aan het gemeentebestuur aangeven met aanduiding van hun kenmerken en de plaats waar zij zich bevinden.

--- **Artikel III** --- De personen die de aangifte door het voorgaande artikel voorgeschreven niet of onnauwkeurig doen, zullen gestraft worden met een boete gelijk aan de verschuldigde belasting. In geval van herhaling binnen de drie jaren zal de boete verdubbeld worden. In geen geval zal de boete niet meer dan **vijfentwintig franken** bedragen. De betaling der boete ontslaat niet van betaling der belasting.

Gedaan in zitting op dag maand en jaar als boven.

De Secretaris

De Burgemeester Voorzitter

Dexters

Dexters Constant

De bijenhal van Leon Wampers.

Een aantal van de teksten op deze pagina 7, hiernavolgend 8 en 9 zijn letterlijk geciteerd uit de krant om de authenticiteit van de berichten te bewaren.

De moord op Jozef Duchateau op 6 april 1945

--- Zondag 8 april 1945 ---

Man neergeschoten te Opgrimbie --- Men vermoedt geen drijfveer ---

Vrijdagavond werd bij Jean (nota, voornaam verkeerdelijk vermeld) Duchateau (steenweg) aangeklopt omstreeks 10 uur 's avonds.

De man die reeds te bed lag kwam naar beneden en opende de deur zonder argwaan. Buiten stond een man, die naar een velopomp vroeg.

Daarop ging de eigenaar terug binnen om er een te halen. **Toen hij terug buiten kwam werd hij neergeschoten.**

Zes schoten werden op hem gelost en de ongelukkige werd door vijf kogels getroffen.

De dader nam daarop de vlucht. Men vermoedt niet welke de drijfveer was van dezen laffen aanslag

Dinsdag 10 April 1945

Vrijdag 21 October 1949

DOODBERICHT
De familie Duchateau-Kusters meldt U met groote droefheid doch kristelijke gelatenheid, het overlijden van
**MIJNHEER
JOZEF DUCHATEAU**
echtgenoot van Henriette Kusters overleden te Opgrimbie den 7 April 1945.
De plechtige lijkdienst gevolgd van de begrafenis heeft plaats te Opgrimbie op Dinsdag 10 April '45, om 11 uur.
De personen die bij vergetelheid geen doodsbericht ontvingen, gelieven dit als dusdanig te beschouwen.

Is de Moord op Duchateau van Opgrimbie haar Opheldering nabij?
**Kaliber 12 Revolver
ontdekt te Meeuwen**

Een gevangene bracht kostbare inlichtingen --- Moord werd hoogstwaarschijnlijk gepleegd met thans gevonden wapen.

De onopgehelderde moord op den 66 jarige Jozef te Opgrimbie is de laatste dagen plots actueel geworden.

Een veroordeelde, die te Limburg overbekend is en thans zijn straf "uitzit" in de centrale gevangenis te Leuven heeft aan het gerecht kostbare inlichtingenverstreckt betreffende de daders en de omstandigheden van het misdrijf. Voorlopig houden we evenwel zijn naam nog geheim, om het onderzoek niet vooruit te lopen.

--- De moordenaars reeds lang gekend maar... ---

Feitelijk is de moord Duchateau zo duister niet als algemeen wordt vermoed. Vanaf het ogenblik dat de Maaslandse bende B...., de V...., C....en consoorten (*namen niet vermeld door redactie*), werd opgerold hadden de BOB en het gerecht de morele overtuiging dat V. A. uit Lanaken en B. H. de doodslag pleegden.

Doch de materiele bewijzen en vooral de bekentenissen ontbraken, zodat tijdens het proces voor de Krijgsraad te Hasselt de moord Duchateau als onopgehelderd werd beschouwd en de 2 vermoedelijke daders zich hiervoor niet dienden te verantwoorden

--- Op de dorpel van zijn woning neergekogeld---

Duchateau Jozef was een handelaar in hooi en stro.

Hij bewoonde te Opgrimbie langs de grote steenweg Lanaken – Maaseik een laag hoeveke waarrond hij wat labeurde (*ploeteren*).

Zijn kinderen waren reeds uitgehuwd zodat nog enkel zijn 63 jarige echtgenote de tafel met hem deelde.

Niemand heeft ooit kunnen bevestigen dat Duchateau zich tijdens de bezetting met de vijand inliet. De man was hiervoor trouwens te oud.

Hij was een commercant , deed zijn zaken, trachtte zijn broodje te verdienen en liet voor 't overige alles blauw blauw (= *dagelijkse beslommeringen*).

Op 6 april zou een schandelijke wandaad hem van het leven ontrukken.

Duchateau had die avond aan huis doorgebracht. Rond twintig na negen maakte hij zich klaar om naar bed te gaan.

Zijn vrouw las nog een poosje de gazet.

De tram van half-tien was juist gepasseerd, toen op de buitendeur werd geklopt " Nog laat bezoek! " meende Duchateau.

" Wie daar ? " vroeg hij,--- " lech Jo, ene van Lanaken ! " klonk het terug.

" Hebt ge geen fietspomp ? "

Vrouw Duchateau zag haar man de huiskamer verlaten, het gevraagde halen en hoorde hem wat later de grendel openschuiven...

--- Zes moordende kogels ---

Wat er dan nabij de buitendeur is voorgevallen, heeft het gerecht slechts aan het bloedige resultaat kunnen gissen.

Moeder Duchateau heeft ze een voor een horen knallen, de venijnige kogels die haar man neervelden. Het was als de bliksem gebeurd.

Foto Pierre Lycops

Jozef Duchateau en Henriette Kusters

Toen zij toesnelde waren de daders reeds op de loop en zieltoogde de oude Duchateau bij de voorgevel.

Een kogel had hem in de hand getroffen, twee doorboorden borst en buik, twee troffen hem van weerszijden onder de oksels, waarschijnlijk terwijl hij de armen ophief om zich tegen de indringers te weer te stellen.

Een zesde kogel drong binnen in de linkerschouder en raakte het hart. Duchateau werd haast op slag gedood. Door wie ? was voorlopig een raadsel. *Wordt vervolgd*

De Kikmolen 2

De 17^e november 1603 kocht Jan op de Weijer van Katrijn Maes de nagelaten huisvrouw van Erken Tielen de oude, haar 1/3 aandeel in de Kikmolen die haar man zaliger haar op zijn sterfbed gegeven had, getuigen zijn pastoor Halinx en Jan Maes.

Op 23 december 1611 ontving Heijn Schrammen de rest van de Kikmolen, "Nae gedaende ontfrankenis" (zoals men nu zegt, na de successie betaald te hebben). Dan verkoopt hij de molen aan zijn zoon Renier Schrammen *voor een somme daer sij beijden mede tevreden waeren*.

Misschien was dit een formaliteit om de molen op naam van zijn zoon te krijgen. Renier Schrammen huwde rond die tijd Aleidis van de Weijer, enige dochter van de schout Jan de Weijer (*schout = de voornaamste bestuurder binnen een heerlijkheid*).

Door dit huwelijk behoorde de hele Kikmolen tijdelijk aan dezelfde familie. Renier Schrammen overleed op 8 januari 1621, achterlatend een weduwe met vijf kinderen, wat haar niet belette negen maanden later te hertrouwen.

Op 19 september 1621 trad zij in het tweede huwelijk met Willem Schutgens. Na het overlijden van Renier Schrammen gingen zijn twee derden van de molen over op zijn kinderen en na het overlijden van Jan de Weijer op 27 oktober 1625 ging zijn derde naar de kinderen van Willem Schutgens.

Op 9 augustus 1659 verkoopt de zoon van Willem, Jan Schutgens gerichtsbode, gehuwd **De gerichtsbode** had tot taak om namens de schout (die hoofd van politie was) verdachten aan te houden, in hechtenis te nemen en vonnissen ten uitvoer te brengen, die bij hun aanstelling officieel beëdigd werden. In sommige perioden werd het ambt van gerichtsbode gecombineerd met dat van veldbode. Voor 1580 wordt gesproken over 'bode', niet expliciet over gerichtsbode. met Elisabeth Ruijters, met volmacht van zijn zuster het **derde deel** van de Kikmolen met omtrent één bunder grond, gelegen in de heide tot Mechelen en Grimbij aan Eren (Arnold) Heijtenis, gehuwd met **Elisabeth Begas**.

De ganse molen was toen belast met een "keur" (Verordening van een waterschap waarin beheer, onderhoud en gebruik van waterschapswerken is vastgesteld.) aan de grondheer jaarlijks een hen en penning, (Kapuinen = hanen en 18 vaten erfpacht aan de heer en nog anderhalf vat rogge aan de pastoor en koster van Mechelen).

De ander **twee derden** van de molen had Ereb Heijtenis reeds de 14 januari 1659 verworven van Hendrik Verschoren, inwoner van Rekem. Deze was toen jaren erfpacht verschuldigd.

Peter Tholen, rentmeester van de proost (Oppergeestelijke) Nicolaas de Micault, had hem reeds voor de Mottenlaathof gedaagd, toen Eren Heijtenis voorsloeg 346 gulden achterstal met al de gerechtskosten en andere lasten te betalen, indien hij de molen in erfpacht ontving, wat door de proost werd aanvaard.

Toen behoorde de molen niet meer aan Hocht, maar aan de proost van Sint-Servaas. De molen was nu een keurgoed geworden; bij het overlijden van de eigenaar waren de erfgenamen de keur verschuldigd aan de proost als grondheer van Mechelen.

Wellicht zijn de Heimolen en de Kikmolen weer verwoest geweest bij de belegering van Maastricht in 1632.

De Kikmolen werd ditmaal door de proost opgebouwd en buiten de eigendom van Hocht geplaatst, want de huidige molen ligt meer oostwaarts dan de vorige.

Van de eerste ligging zijn de oude dijk en de watergeul nog duidelijk zichtbaar (anno 1980). Van Eren Heijtenis ging de molen over op zijn zoon Dionijs en van deze op zijn kleinzoon Jan, die trouwde met Margriet Michiels.

Na hun overlijden op 15 december 1733 vergaderden hun zes kinderen, de Eerwaarde H. Dionijs Heijtenis, Aert Heijtenis, Ida gehuwd met Johan Cops van Wimmersmael, Elisabeth gehuwd met Johannes Stans, Johannes en Laurens nog onmondig (minderjarig), zij besloten de molen aan Aert te laten.

De Kikmolen bleef meer dan anderhalve eeuw in de familie Heijtenis, waarna ze naar de **familie Van der Hallen** overging.

Door het huwelijk van A.T.Heijtenis met M.C. Van der Hallen kwam ze weer naar Heijtenis terug, die het molenhuis in 1858 vernieuwde zoals het in de gevel te lezen staat.

De vorige eeuw vermaakte Heijtenis ze aan **Hubert Gorissen – Repriels**.

De molen ligt nu stil en de vijver wordt als badplaats gebruikt.

Anno 2013 is er van het molenrad niets meer te zien behalve de as.

Alojz Rak

